

A BÜROKRATIKUS SZERVEZETEK INFORMÁCIÓS INFRASTRUKTÚRÁJÁNAK DIGITALIZÁLÁSA

Cseh Gergely

egyetemi tanársegéd, Miskolci Egyetem, Államtudományi Intézet, Közigazgatási Jogi Tanszék
3515 Miskolc, Miskolc-Egyetemváros, e-mail: jogcseh@uni-miskolc.hu

Paulovics Anita

egyetemi tanár Miskolci Egyetem, Államtudományi Intézet, Alkotmányjogi Tanszék
3515 Miskolc, Miskolc-Egyetemváros, e-mail: jogani@uni-miskolc.hu

Absztrakt

Az tanulmány célja, hogy megpróbálja összefoglalni, hogy a kutatás keretében milyen megállapításokat tettünk a bürokratikus (közigazgatási) szervezetek elméleti alapja és infrastrukturális fejlődése kapcsán. Az elmúlt időszakban a közigazgatás modernizációja lendületet vett, ezért úgy véljük, hogy érdemes figyelmet fordítani arra, honnan indult az ügyintézés kialakított rendje, és hol tart ma a digitális közigazgatás fejlesztési lehetőségei terén. Jelen összegző tanulmányban nem a teljes digitalizációs folyamatot fogjuk vizsgálni, hanem csupán a bürokrácia alapfogalmait és a bürokratikus szervezetek back office folyamatait támogató, a közigazgatás alap infrastrukturájának fejlődési állomásait, kitérve az önkormányzati vetületekre is.

Kulcsszavak: bürokrácia, legális uralom, társadalmi innováció, digitalizáció

Abstract

The aim of the study is to try to summarize the findings of the research regarding the theoretical basis and infrastructural development of bureaucratic (administrative) organizations. Recently, the modernization of public administration has gained momentum. Therefore, we believe that it is worth paying attention to where the administration started and where it stands today in terms of the development opportunities of digital administration. In this summary study, we will not examine the whole digitization process, but only the basic concepts of bureaucracy and the development stages of the basic infrastructure of public administration supporting the back office processes of bureaucratic organizations, including municipal aspects.

Keywords: bureaucracy, legal domination, social innovation, digitization

1. Szervezeti innováció - bürokrácia

A bürokrácia kifejezést a 18-ik századtól kezdték használni. A szó onnan származik, hogy a francia feudális abszolútizmus miniszteri irodáinak (bureau) döntő hatalma (kraté) lett az ország ügyeinek vitelében. Így abban az időben a bürokrácia elnevezés alatt azt a hivatásos közszolgálatot értették, mely állandó hivatali szervezettel, folyamatosan működött. Mindent írásba kellett foglalni, iktatni és jegyzőkönyvbe venni, a jegyzőkönyvet pedig hitelesség céljából alá kellett írni. Így örökítették meg a hatóságok tevékenységét (acta), és innen származik az ügyiratok megjelölésére ma is használatos akta kifejezés. Az eljárás ezzel párhuzamosan egyöntetűbbé vált. A hasonló ügyekre gyakran hasonló ügyintézészt alkalmaztak [1]. A 19-ik században a bürokrácia kifejezés olyan uralkodási-kormányzási

rendszer jelentett, amelyben a hivatalnokokat kinevezték, az uralkodótól függtek, és a monarchia alattvalói voltak. Az 1920-as évektől a terminológia Max Weber - lentebb bemutatott - munkája nyomán terjedt el, aki azt relatíve pozitív folyamatnak tekintette. Annak ellenére, hogy 1944-ban Ludwig von Mises osztrák közgazdász megjegyezte, hogy a bürokrácia kifejezés mindig hordozott egy "gyalázatos" mellékértelmet, 1957-ben Robert Merton amerikai szociológus azt írta, hogy a "bürokrata" egy "díszítő jelzővé" vált [2].

A bürokrácia szónak mindennapjainkban negatív kicsengése van. "Gondolatunkban az aktahegyek mögött trónoló hivatalnok jelenik meg, aki az élettől eltávolodva, a puszta szabályzatok és előírások tömegében kutatva, az élet által felvetett egy-egy problémára csak a papírosnak megfelelő megoldást keres. A bürokrata rideg gépember, akinek nincs érzéke az iratokból kiáradó kérdések iránt. Ha a betűkön és a paragrafusokon kívül valamire figyel, az csupán az, hogy állásfoglalása, döntése a formáknak megfelelő legyen, a hivatal által képviselt érdekeket szolgálja, s egy hivatalvizsgálat ne találjon munkájában semmi észrevételezni valót. [3]"

A közigazgatás korszerűsítéséhez - úgy véljük - együttesen szüksége a *közigazgatás szervezeti innovációja* és a *digitális ügyintézés* alkalmazhatósága. A szervezeti innováció szempontjából pedig nem lehet figyelmen kívül hagyni annak történeti-tudományos előzményeit, melyek elsősorban Max Weber nevéhez kapcsolhatóak.

2. Weber bürokrácia elmélete

Weber *szervezetnek* egy kifelé szabályozott korlátokkal vagy zárt társadalmi kapcsolatot nevez, akkor, ha a kapcsolat rendjének betartását az biztosítja, hogy bizonyos emberek - egy vezető, esetleg az igazgatásban résztvevők csoportja - arra specializálják a viselkedésüket, hogy érvényt szerezzenek a rendnek [4]. Weber a szervezetek különféle típusait különbözteti meg. Eszerint a szervezet lehet autonóm vagy heteronóm, illetve autokefális vagy heterokefális. Az *autonómia* azt jelenti, hogy a szervezet rendjét nem kívülállók írják elő, mint heteronómia esetén, hanem a szervezethez tartozó társak, mégpedig társi minőségükben. Az *autokefália* azt jelenti, hogy a vezetőt és a szervezet élén álló csoportot a szervezet saját rendjének megfelelően nevezi ki, és ebbe kívülállók nem szólnak bele, mint heterokefáliánál. [5] A legitim uralomnak Weber három tiszta típusát különböztette meg: legális-, tradicionális- és karizmatikus uralom. Ha az uralom megfelel a tétéles rendnek, akkor a legálisan, törvényekben rögzített dologi és személytelen rendben, valamint az e rend által kijelölt előjárónak - az általa hozott rendelkezések formális legalitása folytán és körén belül – engedelmeskednek [6]. Weber a legális uralmat tartja a fenti kategóriák közül a legjobbnak. A bürokratikus működés jellemzőit Weber a legális uralommal kapcsolatban fejti ki elsősorban. A legális uralom legtisztább típusának Weber azt tekinti, amikor bürokratikus igazgatási csoportot vesznek igénybe az uralom gyakorlásához. Ezzel kapcsolatban fejti ki a szerző - a témánk szempontjából fontos - bürokratikus igazgatás jellemzőit, melyek a következőképpen foglalhatóak össze. Az igazgatást végző csoport egésze hivatalnokokból áll, és egy személy vezetése alatt működik, azaz nem érvényesül a testületi vezetés elve. A hivatalnokok rögzített hivatali hierarchiában helyezkednek el, hivatali hatáskörük rögzítve van, állásukat szerződés alapján töltik be, tehát szabadon választják ki őket és szakképzettségük alapján alkalmazzák őket, fix fizetést kapnak, hivataluk jelenti a fő foglalkozásukat, hivatali pályafutásuk a szolgálati időnek és/vagy a teljesítménynek megfelelő előmenetelt jelent, szigorú hivatali fegyelem és ellenőrzés alatt állnak. Ez a bürokratikus rend Weber szerint egyformán jellemző az állami szerveknél éppúgy, mint a gazdálkodó szerveknél (például üzemeknél) vagy a politikai szervezeteknél [7]. Weber álláspontja az volt, hogy a tisztán bürokratikus igazgatás - tehát az írásos ügyvitelen és egyszemélyi vezetésen alapuló, monokratikus-bürokratikus igazgatás - pontosság, állandóság, fegyelem, szilárdság és megbízhatóság

tekintetében, valamint az egyetemleges alkalmazhatóság tekintetében a lehető legnagyobb tökélyre fejleszthető, vagyis formálisan a legracionálisabb formája az uralom gyakorlásának [8]. Weber elméletéből különösen kiemelendőnek tartjuk az *írásos ügyvitel* elemét, mivel az írásbeliség minden bürokrácia, így például már az egyiptomi vagy babiloni bürokráciának is feltétele volt. Napjainkban pedig éppen az írásbeliség képezi alapját a digitalizáció jelentőségének.

Weber bürokrácia modelljét elsősorban a modell túlzott formalizmusa miatt támadták arra utalással, hogy Webernél a bürokratikus szervezet egy személytelen együttműködési formát jelent, amelyben minden hatalom az elsőszámú vezető kezében összpontosul [9].

3. Bürokrácia és közigazgatás

Az egyre növekvő állami beavatkozások és közszolgáltatások hosszú időn keresztül a Weber nevéhez fűződő bürokrácián, hierarchikus szervezeti struktúráján, formalizált eljárásokon és cél-orientált hivatali apparátuson alapultak. Ennek eredményeként a közszolgáltatást végző szervek bürokratikusak és monolitikusak voltak. A közszolgáltatást végző szervezetet elsősorban azzal a céllal hozták létre, hogy válaszokat adjanak a jogalkotás során felmerült kérdésekre, és újabb közszolgáltatási megoldásokat alakítsák ki, figyelembe véve a politikai, gazdasági és társadalmi folyamatokat, illetve célokat. A közszolgáltatást végző szervek - amelyek jórészt közigazgatási szervek - így autonómia nélkül működtek, szigorú pénzügyi ellenőrzés alatt álltak, és feladataikat rutinszerűen látták el a felsőbb hatóságok - főhatóságok - által meghatározott szabályok és eljárási rend keretén belül [10]. Valószínűleg maga Weber is tisztában volt azzal, hogy a bürokráciára vonatkozó klasszikus elmélete a későbbiekben további elemekkel egészülhet ki, ahogyan az meg is történt a gazdaságilag fejlett, demokratikus társadalmakban. A gazdasági- társadalmi- politikai változások ellenére a bürokrácia meghatározó tendencia maradt, ahogyan a Weber által meghatározott elemei is a közigazgatásban, így a hierarchia, a felelősség, az ésszerűség, a teljesítmény-orientált működés, a specializáció, a fegyelem és a szakszerűség [11].

Úgy véljük Weber bürokrácia-elmélete napjainkban is igaz, és természetesen a bürokrácia is működő formáció, ugyanakkor felgyorsult, folyamatosan változó világunkban a közigazgatásnak és a bürokráciának is alkalmazkodnia kell a változó körülményekhez.

A közigazgatás egyre több információval és adattal dolgozik, amelyeket fel kell dolgozni, esetenként továbbítani, és arra alapozva döntést hoznia. A bürokrácia sem létezik a szervezeten belüli és a szervezet és a külvilág közötti folyamatos információáramlás nélkül. A közigazgatás egyik legfőbb tevékenysége éppen a társadalom állapotának ismerete, amihez információkra van szükség. Ezt a célt szolgálják például a különböző statisztikák, vagy a nyilvántartások. A közigazgatási tevékenységek döntő része az információk megszerzése, ellenőrzése, szűrése és feldolgozása. A közigazgatás már korábban is óriási adatmennyiséggel dolgozott, például egy népszámlálás esetében. Az utóbbi évtizedekben a közigazgatás által kezelt információk mennyisége a többszörösére nőtt. A bürokratikus szervezetek működésének további fontos eszközei az információáramlás hatékony biztosítása, ellenőrzése és szabályozása. A digitalizálás jelentős mértékben átalakítja a bürokratikus szervezetekben az információáramlást, azaz a kommunikációt. Korábban a távközlés - távirat, telefon - és a közlekedési eszközök megjelenése, illetve fejlődése váltott ki hasonló hatást, de mértékét tekintve jóval kisebbet, mint a digitalizáció. "Egy bürokratikus rendszerben az információ átvételének szintje nem egyezik meg az információ feldolgozásának szintjével, sőt az információfeldolgozás szintje sem egyezik meg a döntéshozatal szintjével." [12] Egy ilyen folyamat jelentős idővesztést eredményez, melynek megoldását szolgálhatja a magas szakértelemmel rendelkező hivatali apparátus, a szakemberek, valamint a digitális nyilvántartások és a digitális ügyintézés széleskörűvé tétele. A közigazgatás

birtokában lévő óriási adatmennyiség kezelését teszi hatékonyabbá a digitális kommunikáció (információ-megosztás).

4. A bürokratikus szervezetek digitalizációjáról általában

A digitalizáció mélyebb vizsgálata előtt fontosnak tartjuk, hogy valamiféle meghatározást adjunk róla. „A digitalizáció az analóg vagy offline termékek és folyamatok, struktúrák transzformációja, amelynek során egy fizikai mennyiséget számítógéppel feldolgozható állapotba hozunk, ezáltal hatékonyabb, könnyebben hozzáférhető, optimális megoldások születnek. A digitalizáció lehetővé teszi valamennyi input (például szöveg, kép, hang) digitális térbe helyezését, ezen keresztül megváltoztatja az értékteremtést, új irányt szab valamennyi szervezet működésének.” [13] Az ismertetett értelmezés is megerősíti azt, hogy a digitalizáció által optimálisabb, hatékonyabb lehet a közigazgatási munkavégzés, továbbá a digitalizáció új értékek, eredmények teremtésére ad lehetőséget.

Úgy véljük, hogy a bürokratikus szervezetek digitalizációja szükséges, meggátolhatatlan és folyamatosan megújuló, innovatív folyamat. A bürokratikus működésben megvalósuló innováció alapvetően kétféle lehet. Egyrészt technológia, másrészt társadalmi. Technológia innovációról beszélünk, amikor a bürokratikus szervezet eszközeinek újítása, cseréje történik meg vagy egy olyan új eszközt alkalmaznak a közigazgatásban, amely eddig ismeretlen volt. *Társadalmi innovációról* pedig akkor kell szót ejtenünk, ha ezeknek az új technológia megoldásoknak a nyomán az ügyintézők és a különböző közigazgatási szervek egymás közötti ügymenetei hatékonyabbakká, gyorsabbá válnak, vagy az ügyféli oldal könnyebben tud – a digitalizáció adta fejlesztések által – hozzáférni a közszolgáltatásokhoz.

5. A bürokratikus szervezetek „digitalizációjának” lépései Magyarországon

A digitalizáció azért került idézőjelbe a fejezetcímben, mert a bürokratikus szervezetek igazgatása során megvalósult fejlődési folyamatokat, akkor még „nem ezzel a jelzővel illették”. Az 1960-as 1970-es években kezdtek napvilágot látni olyan tanulmányok, kormányzati döntések, melyek a közigazgatás gépesítését [14], automatizálását [15] kívánatosnak és elkerülhetetlennek tartották [16]. „Az első közigazgatási adatkezelési megoldásokat, ügyviteli rendszereket már az 1970-es években használni kezdték Magyarországon, és az e-közigazgatási fejlesztések is ebben az időben indultak el a számítástechnika és a számítógépek terjedésével párhuzamosan.” [17] Az akkori kezdeményezésekről kapunk képet Kalas tanulmánya alapján: „A Magyar Szocialista Munkáspártnak az államigazgatás fejlesztésére vonatkozó célkitűzéseit az 1970-es évek elején több felső szintű állami határozat bontotta le konkrét feladatokká. Ezek között kapott helyet az államigazgatás gépesítésének feladatköre is.” [18] Ekkor még az állami vezetők arra kívántak választ találni, hogy az igazgatás (a bürokratikus szervezet) mely területei alkalmasak a gépesítésre. Ahogy a bevezetőben említettük, ezen összefoglalóban kitérünk az önkormányzatok digitális innovációjára is. Rögzíthetjük, hogy digitalizációs szempontból a helyi szintű igazgatóhoz képest a közigazgatás többi része mindig is előbbre tartott. Ezt alátámasztandó Kovacsics 1972-es gondolata, miszerint a tanácsi igazgatásban „nemcsak a lyukkártyás, lyukszalagos, mágnesszalagos, illetve a random tárolásos (tömegtárolásos) módszerek nem vonultak be, de még szinte alig tettünk lépéseket a mikrofilmek útján való adattárolás felé...” [19]

Az informatika fejlődése, a technikai forradalom vívmányai azonban egyre inkább teret követeltek maguknak a közigazgatás különböző szintjein is, és már nem gépesítés - automatizálás fogalmi eltéréseit helyezték a középpontba. „Tény az, hogy az informatika sokkal inkább építő, átalakító szerepet tölt be a közigazgatásban, mint bármely más szervezetenél...” [20] Az informatikai vívmányok közül a

számítógép emelhető ki, amely már ekkor is lényegesen beleavatkozott a bürokratikus működés állóvizébe.

A központi államigazgatás szervei már a területi – helyi szerveket megelőzve alkalmaztak számítógépeket. Ennek oka, hogy az államigazgatási szervek rendszereiket az egész országra kiterjedően működtethették, míg a tanácsok csak saját illetékességi területükön. 1975-ben létrehozták az Államigazgatási Számítógépes Szolgálatot, amely több államigazgatási szerv adatfeldolgozási feladatait hajtotta végre [21]. A tanácsok számítógéppel való ellátásának több gátja (személyi-, pénzügyi- és tárgyi feltételek [22]) is volt.

Ennek ellenére – az akadályok feloldását követően - a tanácsai információs (számítógéppel támogatott) mintarendszerek kialakítása több megyében, városi tanácsban elkezdődött, azért, hogy a területi, helyi szintű információkat a felhasználás helyén tartsák.

„Az 1980-as évek elejére bizonyossá vált, hogy a számítástechnika lehetőségeit a központi szervek még koránt sem merítették ki, és a fejlesztések révén gyakorlatilag ma még beláthatatlan fejlődés részesei lehetünk.” [23] A tanácsok esetében is jelentős előrelépés történt a 80-as években és számos nyilvántartást, programot hoztak létre [24]. Az elkövetkezendő évek vissza is igazolták, hogy a közigazgatás számítástechnikai fejlesztésének, informatizálásának eddigi lépései még csak a „felkelő nap hajnali sugarai” voltak [25].

A bürokratikus szervezetek informatizálásának „első lépcsőfokát” tehát a *számítógépek, számítógép rendszerek* közigazgatásban történő alkalmazása jeleníti meg. A számítógép alkalmazás társadalmi innovációs hatása főként a közigazgatási szervek információ feldolgozásának komplexebb, gyorsabb és hatékonyabb megvalósítását eredményezte.

A közigazgatás digitalizációs fejlődésének következő lépcsőfoka az *adatbázisok* megjelenése volt. Azonban azt is rögzíthetjük, hogy az adatbázisok bürokratikus rendszerben való alkalmazása mondhatni „párhuzamosan”, a számítógépesítés első szakasza után kezdett el kibontakozni.

A számítógépes adatbázisok megvalósításához elengedhetetlen követelmény volt az, hogy a papír alapon meglévő nyilvántartásokat „felvigyék” a számítógépes rendszerekbe.

Azonban, az ekkor létrehozott adatbázisok még nem minősültek a mai, modern értelemben vett digitális adatbázisnak. Ezért is fontos továbbá azt is érzékeltetni, hogy a papír alapon rögzített adatok informatizálása lényeges innovációt hordozott magában. Amellett, hogy az addig materiálisan meglévő adatokat egy számítógépes adatbázisba transzformálták, az ügyintézői oldalnak – ugyanúgy, ahogy a számítógépesítés esetén – is adtak egy új lökést a hatékonyabb, gyorsabb bürokratikus munkavégzés irányába. Az előző gondolat első része technológiai innovációként, a második része pedig társadalmi innovációként azonosítható. Példaként említhetjük az ingatlan-nyilvántartás informatizálását, amely kezdetben az államigazgatás központi szintjén jelent meg, és ebben változást csak az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1972. évi 31. törvényerejű rendelet módosításáról szóló 1994. évi V. törvény 11. §-a hozott, amely kógens szabályként rögzítette, hogy a településeknek az ingatlan-nyilvántartást elektronikus gépi adatfeldolgozással kell rögzíteni.

A digitalizáció következő lépcsőfoka a *gerinchálózatok* közigazgatásban való megjelenése volt. Hazánkban az Elektronikus Kormányzati Gerinchálózat (EKG) volt a témánk szempontjából első nevesített [26] gerinchálózat. Létrehozásának célja a kormányzati és közigazgatási adatbázisok és informatikai rendszerek összekapcsolása, az általuk nyújtott szolgáltatások elérhetőségének biztosítása, amelyhez nagysebességű külső Internet-csatlakozást biztosítottak. Az EKG összekapcsolta mindazt a fejlesztést (számítógéprendszerek és adatbázisok), amelyről az előzőekben beszéltünk.

A gerinchálózat EKG néven egészen 2013-ig működött, majd 2013. május 30-tól Nemzeti Távközlési Gerinchálózatra (NTG) keresztelték át [27]. Az NTG feladatai természetesen a technológia rohamos fejlődésével párhuzamosan folyamatosan változtak, kibővültek. Egyik ilyen kiemelt feladata

„az eddig elszigetelt (szigetszerű) közigazgatási háttér szolgáltatások elérhetővé tétele a jogosult felhasználók számára.” [28]

Ahogy már fentebb is említettük, az EKG/NTG összefogta a közigazgatás eddigi digitális fejlesztéseit. Ezáltal a szervek közötti kommunikáció (értjük ezt akár a rendszerekre, akár az ügyintézőkre), az elszigetelt adatbázisok között információáramlás és az az elektronikus ügyvitel és ügyintézés feltételeinek megteremtése javult.

A back office folyamatok támogatására, a digitalizáció következő lépcsőjeként az *információs rendszerek* közigazgatásban való alkalmazását kell kiemelnünk. A közigazgatási szervek – vállalati mintára – kezdtek el információs rendszereket használni a bürokratikus szervezet „mindennapi életének” könnyítésére és az információk hatékonyabb felhasználására. Az információs rendszerek ráépülnek az eddigi fejlesztésekre, használják a már megszerzett információkat és segítik, támogatják a döntéshozatalt.

„A közigazgatásban még nem terjedt el a vezetői információs rendszerek, adatelemző rendszerek széles körű használata, de a tárolt és használt információ mennyiségének robbanásszerű növekedésével, valamint az alkalmazások fejlődésével várható, hogy a közeljövőben egyre nagyobb igény lesz ezekre a szolgáltatásokra is.” [29] Ennek több oka is lehet: korlátozott a gyűjtendő információk köre vagy korlátozott a szakmai felhasználók köre. Tény az, hogy széleskörben az előbb megjelölt speciális információs rendszereket nem alkalmazzák a közigazgatásban, azonban ha a helyi szintű igazgatásra tekintünk, hazánkban már az összes önkormányzat használja az önkormányzati ASP rendszert, amely távoli alkalmazásslolgáltatást nyújtó elektronikus információs rendszer [30]. Az ASP bevezetése az önkormányzati igazgatási szervezetrendszerben dolgozók számára jelentős segítséget nyújtott az által, hogy azonos rendszerben dolgoznak és ez a tanulási, rendszer megismerési folyamatban is lényeges segítség. Az ASP-t biztosító szervek (Magyar Államkincstár, NISZ Zrt. stb.) nem csak a háttér-infrastruktúra üzemeltetést, a rendszerfelügyelet terheit veszik le a felhasználó önkormányzatok válláról, hanem a szoftverüzemeltetést, a jogszabálykövetést, a frissítések telepítését, és a HelpDesk szolgáltatások nyújtását is ellátják. Az ASP központi megoldása révén nagyobb potenciált biztosít, hogy egyéb központi nyilvántartások, szolgáltatások elérése biztosított legyen az önkormányzatok számára.

6. A kutatás záró gondolatai

„A közigazgatás jó ideje hasznosítja a technikai vívmányok biztosította előnyöket, gondoljunk csak a különböző nyilvántartások számítógépesítésére, illetve sokoldalú információs rendszerek kialakítására.” [31] A technológia vívmányok elengedhetetlenül szükségesek a bürokratikus rendszerbe beérkező, azon átmenő információk kezeléséhez, rendszerezéséhez. Hangsúlyozandó ugyanakkor, hogy egy technológiai újítás alkalmazása „csupán” egy eszköz a bürokratikus szervezetek információgyűjtési, igazgatási folyamataiban. Az információ gyűjtést-, kezelést természetesen a digitalizáció nélkül is meg tudná oldani a közigazgatás, azonban a technológia rohamos fejlődése ellen „ő” sem tud tenni és persze nem is akar. Az innovatív fejlesztések – ahogy már többször is említettük – kifejezetten jótékony hatással vannak a bürokratikus szervezetek működésére, amelyre az EFOP keretében végzett kutatás is több ponton rámutatott. Az összegző tanulmányban kitértünk a bürokrácia alapjaira és a bürokratikus – közigazgatási - szervezetek infrastruktúrájának digitalizálási lépéseire. A kutatás során több tanulmányban rámutattunk arra, hogy ezen fejlesztések társadalmi innovációs vetületei jelentősek.

7. Köszönetnyilvánítás

A cikkben ismertetett kutató munka az EFOP-3.6.1-16-2016-00011 jelű „Fiatalodó és Megújuló Egyetem – Innovatív Tudásváros – a Miskolci Egyetem intelligens szakosodást szolgáló intézményi fejlesztése” projekt részeként – a Széchenyi 2020 keretében – az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

Irodalom

- [1] Czizmadia, A.: *Bürokrácia és közigazgatási reformok Magyarhonban*. Gondolat Kiadó, Budapest, 1979., p. 6.
- [2] Malik, J.: *Publik Administration*. <https://www.academia.edu/8811037/bureaucracy> (2018.10.20.)
- [3] Czizmadia, A.: *Bürokrácia és közigazgatási reformok Magyarhonban*. Gondolat Kiadó, Budapest, 1979., p. 5.
- [4] Weber, M.: *Gazdaság és társadalom. A megértő szociológia alapvonalai. 1.*, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1987. p. 72.
- [5] Weber, M.: *Gazdaság és társadalom. A megértő szociológia alapvonalai. 1.*, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1987. p. 74.
- [6] Weber, M.: *Gazdaság és társadalom. A megértő szociológia alapvonalai. 1.*, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1987. p. 224.
- [7] Weber, M.: *Gazdaság és társadalom. A megértő szociológia alapvonalai. 1.*, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1987. p. 228.
- [8] Weber, M.: *Gazdaság és társadalom. A megértő szociológia alapvonalai. 1.*, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1987. p. 230.
- [9] Torma, A.: Adalékok a szervezéstudomány irányzataihoz, *Sectio Juridica et Politica*, 2007/2. p. 471.
- [10] Valkama, P., Bailey, S. J., Anttiroiko, A.-V.: *Contexts and Challenges of Organizational Innovation in Public Service. Forms and Governance*. Palgrave Macmillan, 2013. p. 5. https://doi.org/10.1057/9781137011848_1
- [11] La Palombara, J.: *An Overview of Bureaucracy and Political Development*. In: La Palombara, Joseph: *Bureaucracy and Political Development*. Princeton University Press, 1963. p. 10. <https://doi.org/10.1515/9781400875191>
- [12] Cziprián, K. L., Deme, C.: *Igazgatás - közigazgatás - bürokrácia. Közigazgatás, Reform*. <http://epa.oszk.hu/00400/00458/00126/3487.html> (2018.10.18.)
- [13] Budai, B., Gerencsér, B. Sz., Veszprémi, B.: *A digitális kor hazai közigazgatási specifikumai*, Dialóg Campus, Budapest, 2018., pp. 17-18.
- [14] Gépesítés az emberi munka részben gépi munkával való felváltását jelenti. A gépesítéssel a nyilvántartások hatékonyabb kezelését, az adattárolás fejlesztését tűzték ki célul. Kovacsics, J.: *Az információs folyamatok gépesítése a tanácsi igazgatásban és a rendszerszervezés*, Állam és Igazgatás, 1972/12. pp. 1090-1094.
- [15] Automatizáláson az emberi munka teljes kiiktatását, gépi munkával való helyettesítését értjük.
- [16] Lásd erről bővebben: Berényi, S.: *A tudományos technikai forradalom és az államigazgatás*, Jogtudományi Közlöny, 1972/10. pp. 485-491.; Kalas, T.: *Számítógép az államigazgatásban*. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1979.
- [17] Kun, L.: *Automatizálás a közigazgatásban? – Az informatikai alkalmazások trendjei a digitalizáció kiteljesedésének időszakában*, Új Magyar Közigazgatás, 2017/2. p. 71.

- [18] Kalas, T.: *A tanácsigazgatás gépesítésének lehetőségei és igényei*, Állam és Igazgatás, 1979/1. p. 50.
- [19] Kovacsics, J.: *Az információs folyamatok gépesítése a tanácsi igazgatásban és a rendszerszervezés*, Állam és Igazgatás, 1972/12. p. 1094.
- [20] Nora, S., Minc, A.: *A számítógépesített társadalom*. Statisztikai Kiadó Vállalat, Budapest, 1979. p. 107.
- [21] Kalas, T.: *Számítógép az államigazgatásban*. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1979. p. 293.
- [22] Kalas, T.: *Számítógép az államigazgatásban*. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1979. pp. 295-297.
- [23] Kalas, T., Torma, A.: *Számítástechnika a közigazgatásban*, Borsodi Szemle, 1987/1. p. 25.
- [24] Az alkalmazott nyilvántartásokról, programokról lásd bővebben: Zeisler, J.: *Számítógépes adatkezelés fejlesztése a tanácsoknál*, Állam és Igazgatás, 1984/10. pp. 921-925.
- [25] Ribling, F.: *Az egységes számítástechnika megteremtéséért*, Állam és Igazgatás, 1988/1. p. 29.
- [26] Az Elektronikus Kormányzati Gerinchálózat kialakításáról szóló 1122/2001. (XI. 22.) Korm. határozat alapján.
- [27] Az egyes kormányzati célú hálózatokkal összefüggő kormányrendeletek módosításáról szóló 169/2013. (V. 29.) Korm. rendelet 32. § (22) bekezdése alapján.
- [28] Budai, B. B.: E-közigazgatási alapismeretek NKE
[http://www.kormanyhivatal.hu/download/e/fb/c0000/szakszoveg_e_kozig_alapism\(1\).pdf](http://www.kormanyhivatal.hu/download/e/fb/c0000/szakszoveg_e_kozig_alapism(1).pdf)
(2018.11.10.)
- [29] Kun, L.: *Automatizálás a közigazgatásban? – Az informatikai alkalmazások trendjei a digitalizáció kiteljesedésének időszakában*, Új Magyar Közigazgatás, 2017/2. p. 73.
- [30] Az önkormányzati ASP rendszerről szóló 257/2016. (VIII. 31.) Korm. rendelet 1. § 6. pont alapján.
- [31] Csáki, Gy. B.: *Kérdésfelvetések az e-közigazgatás fogalmának meghatározása körében*, Infokommunikáció és jog, 2008/7. p. 278.